

Агар ба таърихчаи давлатдорӣи тоҷикон дар замони муосир, махсусан, замони даргириҳои бемаънии ибтидоӣ солҳои навадуми асри гузашта як каме мурур кунем, хоҳем дарёфт, ки чӣ мушкилоте домангири давлатмARDони вақт будааст ва онҳо дар киболӣ чӣ мушкилоте истод шудаанд.

Имрӯз бар асоси шунидаю мутолеот сари масоили бунёди давлат ва роҳандозии сиёсати муваффақона дар каламрави ҷумҳури суҳбату фазлфурӯшӣ кардан ва зиёда аз ин, чанд саҳифаеро сиёҳ намудан бисёр осон аст. Вале ба назар гирифтани шароит ва ҳассосияти замон бисёр муҳим аст. Ба ин манзур дар он замони ҳассос, яъне ибтидоӣ солҳои навадум ба эътидол овардани вазъӣ баамаломата, ба оромии сиёсӣ, фарҳангӣ, иҷтимоӣ ва фикрӣ расондани мардум ва ба ҳам овардани онҳо ҷуръату ҳасрати фавқулдаро тақозо мекард. Азбаски дастгоҳҳои давлатӣ ва сохтори сиёсии кишвар дар он замон ба гирдобӣ мушкилоти дохилӣ гӯтавар ва фалаҷ шуда буданд, имкони бозсозӣ ва таҷдиди мудирӣи давлатӣ ба сифр баробар гардид. Ба болои ин мусибат, аз фурсат истифода бурда, таҳиягарони бозӣҳои сиёсӣ дар минтақаҳои ҳассоси кишвар тухми ихтилофоти динӣ - мазаҳӣи коштанд, ки бар асари он ҷанги шаҳрвандӣ доман густурд. Дар ҷунин вазъияти ҳассоси сиёсӣи иҷтимоӣ 16 ноябри соли 1992 дар Касри Арбоби шаҳри бостонии Хучанд Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ баргузор шуд ва Ҳукумати қонунӣ рӯйи қор омад. Барои ҳалли муноқишаҳои сиёсӣ Ҳукумати конституционӣ саъю талош намуд ва аз созмонҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ даъват ба амал овард, ки ҷиҳати расидан ба сулҳу субот ва ваҳдати миллӣ мусоидат намоянд.

Ҳамин тариқ, Эмомалӣ Раҳмон замон ба сари ӯқимият омад, ки тамоми сохтор ва дастгоҳи давлатӣ ва ӯкумати бар асари даргириҳои бемаънӣ, ноҷурию дарнаамбарнаамӣҳои сиёсӣ билкул фалаҷ шуда, кишвар ба вартаи ӯанги шаҳрвандӣ афтада буд. Манзараи даъшатоваар ва ҳашини ӯанги шаҳрвандӣ наatto имрӯз наам, бо

гузашти зиёда аз бисту хафт сол хобу хаёли мардуми қаламрави Љумњурии Тоҷикистонро тарк накардааст ва чун кобуси ваъшатзо олами руъёи халкро таъдид мекунад. Дар чунин вазъи фолъеабор, ки ӯатто аз бародар ӯам таваққӯъ ва умедворӣ доштан ғайриимкон шуда буд, Эмомалӣ Раӯмон ба арсаи сиёсат ва давлатдорӣи ватанӣ ворид гардид ва ӯасуруна дар ин масири мушкилписанди сиёсӣ гомӯои устувор бардошт.

Паймудани масири хатарнок ва печидаи сиёсат дар он замон кори саълу осон набуд ва ӯар кӣ дар замону макони мазкур дар ӯавзаӯои сиёсӣ ва идорӣ кору фаъолият кардааст, ӯолат ва вазъи куллии минтақавиро хуб дар ёд дорад. Дар шароити мудӯиш ва вахшатзои давр ба сари кор омадан ва ба таври таъъилӣ сару сомон додани ибтикороту тадбироти мушаххас ӯуръат ва худкифоияти вижаро тақозо менамуд. Гузашта аз ин, ӯангоми баргузор шудани Иљлосияи шонздаҳуми Шӯрои Олӣ аз назари синнусолӣ Эмомалӣ Раӯмон ӯанӯз чињилсола буд ва қатъи назар аз он ки ба сиёсати бузург ворид нагардида, дар ӯавзаи сиёсатӯои минтақавӣ ва ӯаӯонӣ таърибаи андак дошт, на танӯо наӯаросид, балки бо шӯру шавқи миллӣ ва номуси ватандорӣ ба вазифаи Раиси Шӯрои Олӣ пазируфта шуда, аз рӯзӯои нахустини ӯукуматдорӣ, бо тақя бар виљдону имони яқин, фазои муносиби зистӣ ва муъити бози сиёсию иљтимоӣ ва фарӯангӣ муъайё сохт. Аз ин лихоз, муъимтарин дастоварди Иљлосияи шонздаҳуми Шӯрои Олӣ он буд, ки шахсияти миллию мардумиро дар симои Эмомалӣ Раӯмон ба арсаи раӯбарӣ ва давлатдорӣ дар марӯилаи навини таърихӣ овард ва ин марди майдони сиёсати минтақавӣ ва башарӣ бо рӯњи қавии миллӣ, на танӯо вазъро ба эътидол оварда, созиши миллиро дар сатњи иљтимоӣ таъмин намуд, балки дар эъмори давлат, таъкими Истиқлолияти давлатӣ ва сиёсати миллӣ дар миқёси байналмилалӣ саъми сазовор гузошт. Бар мабнои сифоти ӯасанаи шахсӣ ва ахлоқи миллию мардумӣ – маӯорат, матонат, ӯиммат, ӯасорат, садоқат, фазилат, шарофоат, масъулият, адолат, самимият ва муъаббат, Эмомалӣ Раӯмон дар як муддати кӯтоњи таърихӣ муъимтарин дастоварди башарӣ -- сулӯу субот, амнияти ӯамбастагӣ, ваъдат ва оромиши миллию мардумиро дар минтақа фароӯам овард.

Маълум аст, ки сохтор ва дастгоњи фалаљшудаи давлатӣ, ки нимаи дуоми моњи ноябри соли 1992 ба Эмомалӣ Раӯмон мерос монд, на тармим, балки эњё ва бозтавлидро талаб мекард. Ба таъбири дигар, Роӯбари давлат бояд давлат ва салтанати ба муқтазиёти замон мутобиқро заминагузорӣ мекард ва пешорӯи Эмомалӣ Раӯмон мушкилоти сангин қарор дошт. Пеш аз ӯама, зењни Савари давлатро он замон (воқеан, имрӯз ӯам Президенти щумњури амнияти миллӣ ва тафоӯуми мардумиро асоси фаъолияти рӯзмарра қарор додааст ва ӯамеша болои ин нукта тамаркуз мекунад) оромиши иљтимоӣ, субот ва амнияти сиёсӣ ва бар мабнои он, баргардонидани муӯольирони иљборӣ аз хоки Афғонистон банд карда буд. Ба ӯамаи ин нигоњ накарда, мардуми Тоҷикистон соли 1994 тариқи раъйпурсии умумихалқӣ Президентро интихоб ва Конститутсияи миллиро қабул намуд. Раъйи мардум сӯйи мардумсолорӣ, ӯуқуқбунёдӣ ва дунявият гириш пайдо намуд ва ин роњи муваффақ то имрӯз Љумњурии Тоҷикистонро ӯамсафар аст.

Ба сифати Ҳадафи стратегӣ қарор додани бозгашти муҳоҷирон ба ватан, оромиши куллиро дар тамоми манотиқи Ҳассоси Ҷумҳури таъмин намудан, ба сулҳ ва ифодаи миллӣ расидан ва ниҳоятан, Ҳамвор сохтани роғи ноғинҷори сиёсӣ мафкуравӣ миёни шаҳрвандон ва Ҳамватанон масири Ҳаракати сиёсати мақбули Сарвари давлат ва Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро вусъати тоза бахшид.

Таъкид кардани ин нукта зарур аст, ки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар он солҳо аз тариқи минбарҳои ватанию хориҷӣ бо эҷоси баланди масъулият ва самимияти вежа перомуни масоили Ҳассоси миллӣ ва мановфеи давлатӣ суғбат мекард. Баъзан дар Ҳаласаҳои Ҷукуматӣ ва Шӯрои Олии вақт ба қурдилон, бадхӯшон ва фурсатталабоне, ки дар дохили Ҷукумат қор мекарданд ва ошқору ниҳонӣ алайҳи Ҳадафҳои ниҳонии Сарвари давлат шӯру тавтеа меандохтанд, рӯйирист муқобилият мекард. Ҷуръат, Ҳасорат, масъулият, шарофат ва инсонияти Эмомалӣ Раҳмон имкон дод, ки бо душманони дохилию берунии давлати Ҳавони миллӣ рӯйирист даргир шавад ва нагузорад, Ҳадафҳои миллӣ ва мановфеи давлатӣ дар бозиҳои пасипардагии сиёсӣ барҳадар раванд.

Истиқлолияти сиёсӣ ва давлатӣ, ки арзиши олии инсонӣ маъсуб меёбад, дар натиҷаи амалӣ гардидани барнома ва стратегияҳои ин иҷлосияи таърихӣ побарҷо мондааст. Дар ин хусус Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон таъкид кардаанд: «Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ бо тақозои таърих на танҳо тифли дар гавҳора будаи Истиқлолиятро наљот дод, балки тақдири ояндаи онро муайян сохт ва Тоҷикистони соғибистиклолро ба сӯйи Ҳомеаи мутамаддин ва арзишҳои волои башарӣ Ҳидоят намуд». Аз ин Ҳост, ки ба таври бояду шояд шинохтан ва қадр намудани арзишҳои сиёсӣ, маданӣ ва давлатдорӣ миллӣ, ки натиҷаи Ҳамин Иҷлосияи сарнавиштсози Шӯрои Олӣ ба Ҳисоб рафта, минбаъд масири сохтмони давлати миллиро дар марҷилаи нави таърихӣ таъйин кардааст, вазифаи Ҳар фарди солимақли Ҳомеа мебошад.

Албатта, давлатдорӣ ва мудирияти сиёсӣ қори Ҳар қас нест, ҷуноне ки як зумра назарияпардозони дохилию хориҷӣ мепиндоранд. Ба дараҷаи пешвои сиёсӣ ва ниҳоятан, лидери миллӣ сабзидан мағорат, таљриба, сиёсат ва Ҷуръату масъулияти фавқулодаро тақозо менамояд. Инҷост, ки байти машхури Ҳоча Ҳофиз пеши назар меояд:

На ҳар қӣ тарҳи кулаҳ қач ниҳоду тунд нишаст,

Кулахдорию ойини сарварӣ донад.

Раёнидани Тоҷикистон аз вартаи ӯанги шаървандӣ, наъоти марзу буми миллӣ аз нобудию завоҷ, хунсо кардани нақшаҳои шуми бозигарони сиёсии минтақаӣ ва берунӣ, барқарор кардани хољагии халқи ӯумӯурӣ, ки дар ӯоли порагаштан ва нобудӣ қарор дошт, билохира сохтани давлати миллӣ силсилаи иқдомотеанд, ки Эмомалӣ Раёмон минхайси Раиси Шӯрои Олӣ ва минбаъд Президенти Чумхурии Тоҷикистон аз Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ шурӯъ карда, то ба имрӯз анӯом дода истодаанд.

Замоне ки мардум ва ӯомеаро хатарҳои гуногун аз ӯар тараф таъдид мекунанд, шахсиятҳои варзидае рӯйи қор меоянд, ки миёни омма аз маъбубияти вежа бархӯрдор буда, бо бархӯрдорӣ аз таъриботи сиёсӣ, давлатдорӣ, фикрӣ, эҷодӣ ва дар маъмӯъ, ӯирфавӣ ва бо мадди назар гирифтани шароит ва вазъи минтақавию ӯаёонӣ, ӯомеаро дунболи худ бурда, аз таъдиду хатарот эмин медоранд. Дар чунин вазъи ногувори ташаннуӣ бозинҳои геополитикӣ ба хотири ӯифзу нигаъдошти тамомияти арзӣ ва ӯувияти миллӣ атрофи рахбар ва лидери сиёсӣ, Президенти Чумхурии Тоҷикистон муттаҳид шудан амри зарурӣ ва воқеияти имрӯзӣ ба ҳисоб меравад.

Н. Нуоров,

устоди ДДФСТ ба номи М. Турсунзода

14 ноябри соли 2019, панҷшанбе, соати 15:20

